

Az erős forint mítosza

Végh Károly
közgazdász

A lakosság túlnyomó többsége az erős forintban hisz, a pártok pedig az emberek hiedelmeiben hisznek: Minél erősebb a forint, annál olcsóbb a benzin, annál kedvezőbb az átváltás az euró bevezetések, annál kisebb a devizahitel törlesztőrésze, annál kisebb az államadósság – a devizában fennálló részét is forintban kifejezve. A munkaviszonyban állók anélkül élik át az erős forint áldásait, hogy át kellene élniük az egyidejűségi szegénységét (a kifejezés **Eörsi Istvántól** származik), mert mások az erős forint miatt vesztik el munkájukat, reményüket.

A munkaképes lakosság néhány százalékos csoportja „csak” egyszerű, de minden korban nagy tömegben használt termékek (deszka, ásonyél, talpbetét, otthonka, lepedő, nadrágszif, háló, saru stb.) előállításában képes résztvenni. (Így van ez máshol is.) Az őket foglalkoztatni tudó vállalkozások azonban nem bírják a versenyt az erős forint miatt az olcsó importtal, ezért a magyar fogyasztókat más népek egyszerű termékeket előállítani képes dolgozói látják el egyszerű termékek tömegével. A magyar munkaképes lakoságnak ez a rétege pedig árokpártot takarít, lengyel kesztyűt használ, kínai alsót, török pólót visel, 105 forintos szlovák tejet és 9 forintos multist zsemlet fogyaszt.

A kis- és közepes méretű vállalkozások, mezőgazdasági termelők többsége az olcsó importtal, a magas reálkamattal és a számtalan adóval vívott küzdelmében nyereséget alig termel, fejlesztésre, új technológiák adaptálására, innovációra, amitől a gazdaság növekedhetne nem képes, új munkahelyeket nem tud teremteni.

A részben állami tulajdonú Richter Geodeon Rt. árbevételének 85 százaléka realizálódik exporton keresztül. Nagyobb nyereséget, több adót termelne gyengébb forint mellett, többet fordíthatna kutatásra, fejlesztésre, innovációra. Mi mástól növekedne a gazdaság? Felzárkózó országnak enyhén alulértékelve kellene tartania a fizetőeszközét.

A multik nem foglalkoznak mások növekedésével, tőkeellátottságával, az utolsó előtti előttnél jobb technológiát nem hoznak be. A hazai gazdasági környezet megfelelő a számukra, kivitelük importtartalma akkora, hogy a forint árfolyamát nem élik meg nagy kockázatként. Tevékenységük eredményét hazaviszik. De miért is várunk többet az általuk befizetett adóknál, járulékoknál, kifizetett béreknél, hiszen az nem is kevés?

Németországot a gyengülő euró a termékexport növelésében, az erősödő euró a pénzexport növelésében segíti. Mi az erős forint mellett sem tudunk tőkét exportálni,

Erős a forint, amíg kirekesztünk vele 500 ezer munkaképes embert, és foglalkoztatásuk helyett importálunk. A 250–270 forint/eurót mondják erősnek, 300 forint/eurónál gyengébbet senki nem akar mondani. Szerintem a 317 forint/euró, amibe beleszaladtunk már egyszer, eljön újra, ha nem magunk alakítjuk az árfolyamot óvatosan, fokozatosan, tervezetten, hanem a spekulánsokra hagyjuk.

fórum

de miért fosztjuk meg magunkat a termékexport segítésétől?

Mára jelentősen csökkent az alapkammat, de még amikor lehetne nagyobb mértékben is csökkenteni, akkor is csak olyan mértékben és tempóban csökkentik, hogy erős maradjon a forint. Amíg erős a forint, életben maradnak a devizahitelek, a carry trade túsza és a túszedők (a bankok), de a túsok túszeit fojtogatja a támogatott import. Sorry trade.

A győztes csúcshozzászólás hiedelemrendszere szerint erős országnak erős a pénze, ezért is támogatja Járai Zsigmond árfolyam- és kamatpolitikáját (aki ma már megengedné a forint gyengülését). De a forint gyengülése drágítaná a benzint, a gázt, növelné a devizahitelek törlesztőrészeit, azaz elvenne az emberektől, odaadná a vállalkozásoknak, az adókon keresztül a költségvetésnek. A vesztes csúcshozzászólás büszke arra, hogy visszaerősödött a forint, és megmenekültek a devizahitelek. Mi volt a Bokros-csomag „hatóanyaga”? 9 százalékos leértékelés, csúszó leértékelés, 8 százalékos vámpótlék. Hogyan kezelte a kormányzó Fidesz az inflációt? Alultervezte 3-4 százalékkal, azaz hagyta magasabban, mint tervezte.

Akkor mi legyen?

Egyszerre nem tudunk minden „döglött kutyát” feljavítani. Kezdjük a külkereskedelmi mérleggel, amelynek a többlete (sokévi passzívum után) közel 4 milliárd euró volt 2009-ben, 4,5 milliárd várható 2010-ben, ami a költségvetés hiányát felülmúló összeg. Nem elég, ha csak olyankor pozitív, amikor a válság miatt jobban csökken az import, mint az export. A gyengülő forint segítene az exporton és az import „visszavételén”. Egy óvatos gyengülési ciklus után áttekintve a portfólió javulását, lehetne dönteni a további intervenció szükségességéről. Ez a FED monetáris politikáját idézi, ami Magyarországon ellenérzést kelt.

Erős a forint, amíg kirekesztünk vele 500 ezer munkaképes embert, és foglalkoztatásuk helyett importálunk. A 250–270 forint/eurót mondják erősnek, 300 forint/eurónál gyengébbet senki nem akar mondani. Szerintem a 317 forint/euró, amibe beleszaladtunk már egyszer, eljön újra, ha nem magunk alakítjuk az árfolyamot óvatosan, fokozatosan, tervezetten, hanem a spekulánsokra hagyjuk. A lengyel jegybank 2010. április 9-én, intervencióval gyengítette a zloty. A repülőgépbalesetben másnap elhunyt Slawomir Skrzybek lengyel jegybankelnök utolsó írásában, kiállt a zloty árfolyamának további, fokozatos gyengítése mellett, a versenyképesség növelése végett. 2009-ben (!) 1,7 százalékkal növekedett a lengyel gazdaság, idén várhatóan 2-3 százalékkal fog növekedni. A portfólió többi elemét azonban nem tudták megfékezni, a költségvetés hiánya 7 százalék felé halad. Adtak a népnek. Amíg a magyar GDP nem éri el

az EU átlagát, addig nem az euró bevezetésének a dátumával, hanem a felzárkózással kellene foglalkozni!

Nemcsak a magas, de az alacsony infláció is akadályozza a növekedést. Alacsony infláció, importverseny, csökkenő kereslet esetén a vállalkozások nem tudnak sem piacot bővíteni, sem árat emelni, ezért nyereségük – ami a beruházások forrása lenne – alacsony, vagy negatív, márpedig manapság a világban szinte csak innovációval (az újdonság erejével)

- Nem tudom, hogy nemzetközi pályán a forint gyenge vagy erős, de hogy hazai pályán engem mindig simán legyőz, az biztos Marabu rajza

lehet növelni az árszínvonalat, ami nálunk ritka, mint a fehér holló. Alacsony infláció mellett a növekedés leáll, még Japánban is. A vállalkozások eladósodnak, egymást hitelezik, a csődök száma nő. Más térségben, más az optimum. Nem a Rajna partján élünk.

Ha feltételezzük, hogy egy induló állapotban a költségvetési hiány nulla, akkor a betartandó 3 százalékos hiány alig elegendő a csatlakozási kötelezettségekből eredő, különböző alapok forrásainak bevonásával keletkező pluszkiadásokra, működési költségekre. A már érzékelhető növekedést hozó, a felzárkózáshoz szükséges összes felhalmozási kiadás ennek többszöröse, amit jóléti kiadások csökkentésével (megszorítással) kellene kigazdálkodni, ugyanúgy, mint az adósságállomány csökkentését is, amihez pluszos költségvetés kellene. Majdnem lehetetlen. A költségvetés kiegyensúlyozása a többlet-exportárbevétel, és az „importkiváltó” hazai árbevétel és bértöbblet adótaralmától várható inkább, mint pl. a bizonyta-

lan eredményű adócsökkentéstől, hiszen az oda kell adni a multiknak is.

A reálkonvergenciához hosszú időn át az unió centrumánál magasabb inflációra, és fokozatosan gyengülő forintba lenne szükség. Mindez azonban ütközik az IMF-szerződéssel, ütközik a Fidesz 8 évig hirdetett „igéjével”, ütközik a jegybank inflációs céljával, ütközik a Bajnai-kormány programjával, ütközik az emberek hiedelmeivel.

Akkor mi lesz?

Miközben a jóléti kiadások minden eddigi kormány alatt túlsúlyosak voltak a kiadási oldalon belül, a magyar pártok a jóléti kiadások növelésében, az euróbevezetés időpontjának kitűzésében és a megszorító politikát folytató ellenfél meggyűlöltetésében versenyeztek egymással. Ez nem ér véget, ez a magyar politika lényege, mert erre van szavazó. És mégis, most jó átvenni a kormányzást, mélyponton a GDP, nőni fog, csúcson a munkanélküliség, csökkenni fog. Egyedül az erős forint (e sorok írásakor 262,50 forint/euró) veszélyes. Most hátráltatja a növekedést, de ha nem tervezetten gyengül, egy pillanat alatt lehet 420 forint a benzin, 160 forint a gáz.

Ha az új kormány mégis rákényszerülne és „hagyná”, hogy aktívabb jegybanki politika mellett gyengüljön a forint, a struktúrák átépítésével és a túsok kimentésével azonos súlyú feladatok lenne a győztes hiedelemrendszer átépítése úgy, hogy a választói ne vonuljanak át egy másik zászló alá, ha a várakozásaik nem rögtön teljesülnek.